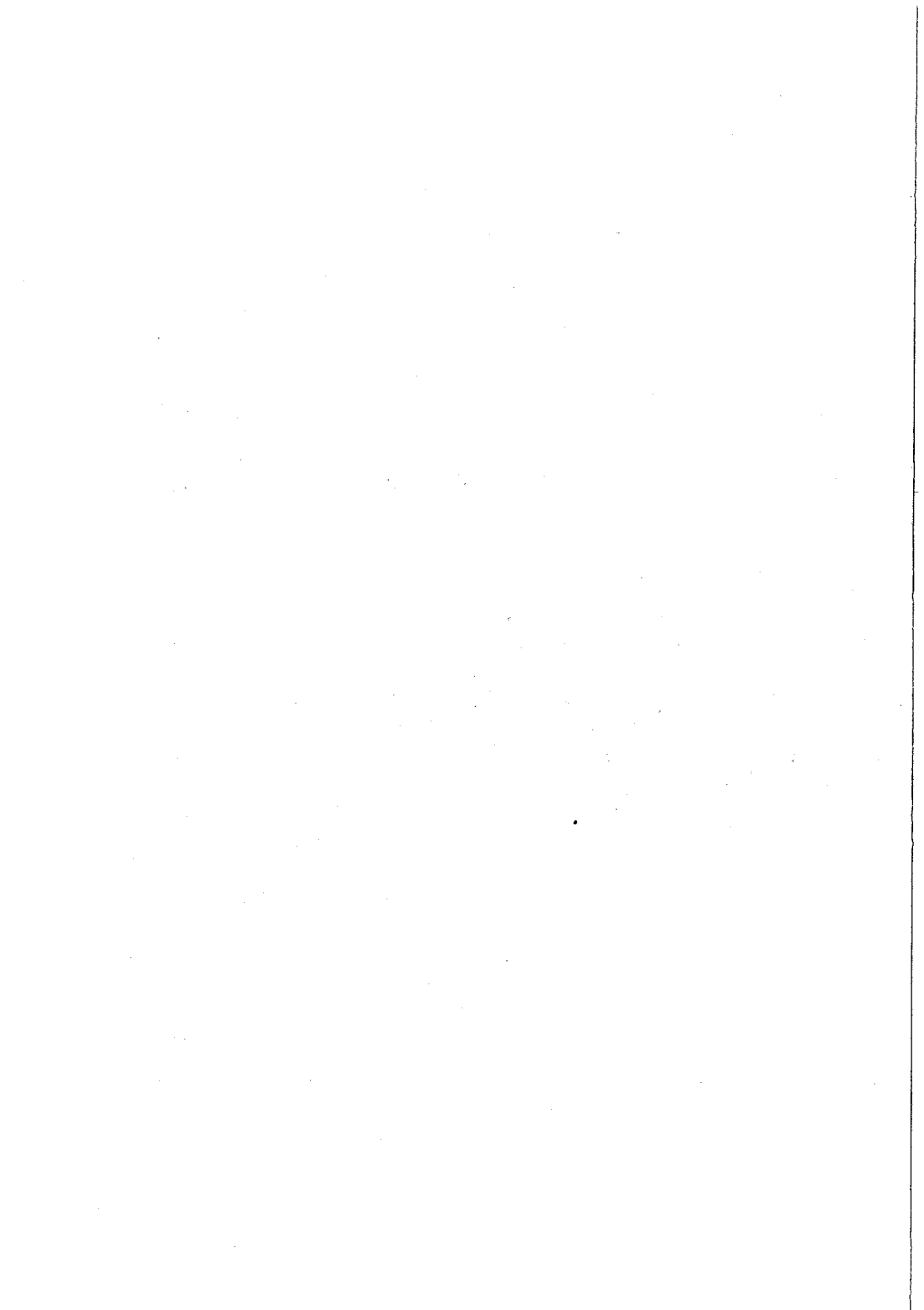

PLAN

for

Statens Lærebruk, Vardø

Generelle opplysninger.

Statens Lærebruk er en yrkesskole i fisketilvirkning og fiskeindustri.

Skolen har følgende målsetting:

1. Gi faglig opplæring til personer som vil søke sin levevei innen tilvirkningssektoren i norsk fiskerinæring.
2. Arbeide for å heve kvaliteten av norsk fisk og fiskeprodukter.

Skolen disponerer et mindre, moderne og allsidig fiskeforedlingsanlegg, hvor elevene får den vesentligste praktiske opplæring. Anlegget har følgende avdelinger:

Avdeling I. Fiskemottak, iset fersk fisk og ekspedisjon.

Mottak, sortering og kvalitetsbedømmelse av råstoff, ising av fersk fisk, klarering.

Avdeling II. Fersk filet, reker, frossen fisk og fiskevarer.

Fersk iset filet, ferske og frosne reker, frossen fisk og fiskefilet, ferskt og frosset dyrefør, kjølelagring, fryselagring.

Avdeling III. Saltede, tørkede og røykte fiskevarer.

Saltfisk, klippfisk, tørrfisk, røkt fisk og filet.

Avdeling IV. Tran og fiskeoljer, førstoffer.

Forskjellige sorter tran og fiskeoljer. Førstoffer.

Skolen har et tidsmessig drifts- og undervisningslaboratorium. Her får elevene opplæring og øvelse i driftsanalyser og driftskontroll, kvalitets- og ferdigvarekontroll.

Statens Lærebruk er en internatskole. Elevene får fritt opphold med kost, likeså fri undervisning og billettutgifter dekket til og fra skolen.

Statens Lærebruk har følgende linjer:

1. *Linje i fisketilvirkning og fiskeindustri.*

To kurs pr. år. Et kurs på 10 måneder (1. september—30. juni), og et kurs på 4 måneder (25. august til jul).

2. *Linje i tran, fiskeoljer og førstoffer.*

Kurset varer i 10 måneder (1. september—30. juni).

3. *Linje for arbeidsledere.*

Kurset varer i 6 måneder (7. januar—30. juni).

Ekstraordinære kurs.

I tilknytning til de enkelte linjer vil det bli holdt ekstraordinære kurs i den utstrekning det viser seg å være nødvendig og når midler er disponible. Disse kursene vil særlig ta sikte på å gi elevene spesialutdannelse, f. eks. i vraking av tørrfisk og saltfisk, intern produksjonskontroll, pass og vedlikehold av spesialutstyr og maskiner. Undervisningen på disse kurs kan også omfatte et bestemt arbeid med tilvirkning av fisk, f. eks. filetering, flekking, rotskjæring og salting m. v.

Under ekstraordinære kurs inngår også eventuelle oppfølgingskurs for tidligere elever ved skolen.

Opptakingsvilkår.

Det er ikke satt bestemte krav til teoretisk utdannelse for de som søker om å bli tatt opp ved linjen i fisketilvirkning og fiskeindustri og linjen i tran, fiskeoljer og førstoffer. Det

vil imidlertid være en fordel om søkere har ungdomsskole, folkehøgskole eller annen høyere almenutdannelse. Dessuten bør søkere ha en del praksis (minst 12 måneder) fra anlegg innen tilvirkningssektoren eller som fisker.

På arbeidslederlinjen kan de søke som har gjennomgått et av kursene på de øvrige to linjer, eller som har vært elev ved skolens tidligere høstkurs og vinter-vårkurs i fisketilvirkning. Søkere som kan legitimere at de har omtrent tilsvarende utdannelse som det gis ved det 1-årige kurs ved linjen i fisketilvirkning og fiskeindustri, eller ved linjen i tran, fiskeoljer og førstoffer, kan også søke om opptakelse som elever ved arbeidslederlinjen. Det er en fordel om søkere til linjen for arbeidsledere også har en del merkantil utdannelse, f. eks. halvårig handelsskole.

Søkere til ekstraordinære kurs i vraking av tørrfisk og saltfisk, bør ha gjennomgått det 1-årige kurs ved linjen i fisketilvirkning og fiskeindustri, eller ha tilsvarende praktisk utdannelse.

Aldersgrense og søknadsfrist for de enkelte linjer.

Fisketilvirkning og fiskeindustri.

A. 1-årig kurs: Aldersgrense 18–35 år. Søknadsfrist 1. juli.

B. 4 måneders kurs: Aldersgrense 30–50 år. Søknadsfrist 1. juli.

Tran, fiskeoljer og førstoffer: Aldersgrense 18–35 år. Søknadsfrist 1. juli.

Arbeidsledere: Minstealder 21 år. Søknadsfrist 1. desember.

Søknadsfrister og opplysninger ellers om de ekstraordinære kurs, vil bli kunngjort gjennom dagspressen.

Søknad om opptaking som elev på de forskjellige linjer og eventuelle ekstraordinære kurs, kan sendes Statens Lærebuk, Vardø. Søknaden må gi opplysninger om fullt navn, alder og adresse, tidligere skolegang og praksis.

Følgende attester vedlegges i bekreftet avskrift:

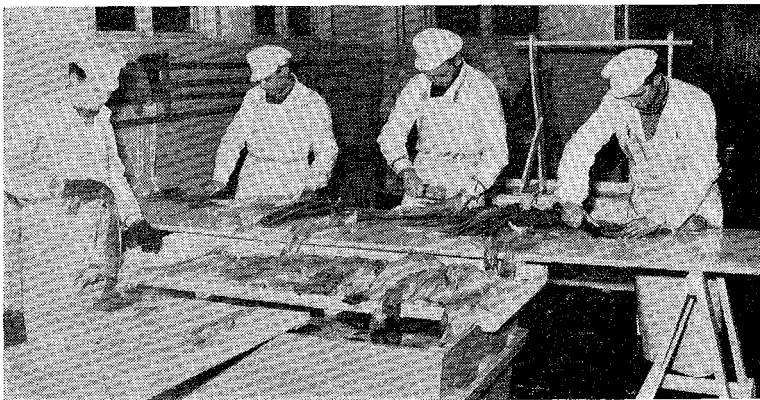
1. Vitnemål fra tidligere skoler.
2. Attester fra tidligere praksis.
3. Helseattest.

Undervisningen.

Den praktiske opplæring foregår på lærebrukets fiskefor-
edlingsanlegg, og i den utstrekning det er nødvendig også på
andre industrianlegg, under ledelse av faglærere.

Undervisningen i de teoretiske fag foregår på skolen og
stort sett ved vanlig skolemessig undervisning. Den teoretiske
undervisning ledsages av film, lysbilder og annet demonstra-
sjonsmateriell. I tilknytning til den ordinære undervisning,
vil det også bli holdt frie foredrag, arrangert diskusjoner og
foretatt bedriftsbesøk.

De ordinære kurs på alle 3 linjer avsluttes med eksamen,
både i praktiske og teoretiske fag, og det utdeles vitnemål
med eksamenskarakterer. Det samme gjelder også for de
ekstraordinære kurs i salt- og tørrfiskvraking. De som gjen-
nomgår andre ekstraordinære kurs får utlevert bevitnelse for
deltagelsen, utferdiget på særskilt skjema.

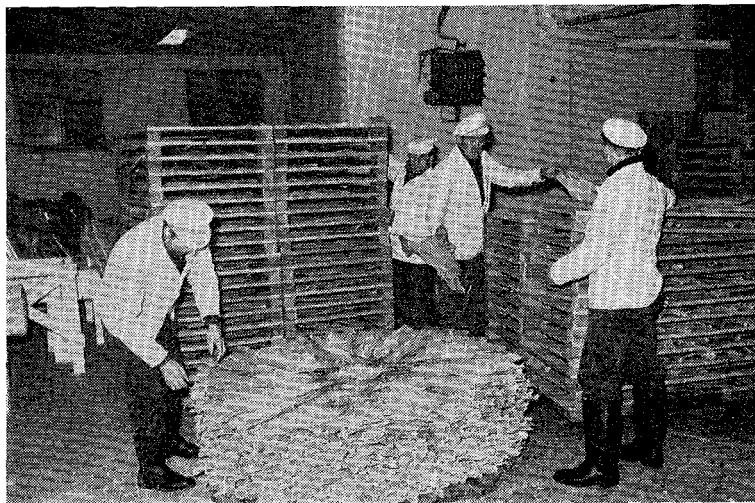
Litt om de enkelte linjer og fag.

Fisketilvirkningens og fiskeindustriens oppgave er å ta vare på og foredle vår fiskefangst. Det er en næring med rike tradisjoner i Norge.

Arbeid med foredling av fisk er et yrke på høyde med hvilket som helst annet yrke, f. eks. landbruksyrket. Det krever kunnskaper og innsikt.

Statens Lærebruk er et mønsteranlegg, hvor elevene bl. a. gjennom praktiske øvinger som de tar personlig del i, skaffer seg førstehåndskunnskaper og erfaringer. Elevene trenes i fagmessig utførelse av fiskearbeide og riktig bruk og betjening av utstyr og maskiner.

Det er ikke lærebrukets oppgave å drive spesialisert innøving til høyeste ferdighetsnivå i en eller noen få operasjoner. Ved lærebruket skal elevene skaffe seg fagkunnskaper om alle operasjoner i arbeidet. Senere vil de da selv på kort tid, kunne erverve og holde vedlike spesielle ferdigheter.

Utdanningen ved lærebruket tar også sikte på å utvikle elevene alment og individuelt, — gi dem bakgrunn og økt evne til systematisk tenking.

1. Linjen i fisketilvirkning og fiskeindustri.

A. 1-årig kurs.

Kurset varer ett skoleår, svarende til 38 effektive undervisningsuker. Det tas opp inntil 20 elever. På kurset utdanner en allsidige fagfolk, som skal kunne settes inn i den praktiske produksjon.

Fordelingen av undervisningstiden blir omtrent slik:

Praktisk undervisning..	50 %
Teoretisk undervisning, praktiske forsøk og bedriftsbesøk	50 %

Under den praktiske opplæring gis det undervisning i: Mottak, sortering og kvalitetsbedømmelse av råstoff. Ising av fersk fisk og fersk filet. Tilvirkning av ferske og frosne reker. Filetskjæring og tilvirkning av frossen fisk, frossen filet. Produksjons- og kvalitetskontroll, likeså ferdigvarekontroll av frosne varer.

Det gis opplæring i flekking, salting (tørrsalting og lakesalting), rotskjæring, tilvirkning av røkt fisk og filet, tørrfisk og tranframstilling.

Elevene får også innføring i vraking av saltfisk og Finnmark-tørrfisk, likeså i kunstig tørring av klippfisk.

Det gis opplæring i betjening av utstyr, apparater og maskiner som vanligvis fins på fiskeforedlingsanlegg. Reparasjoner og vedlikehold av vanlig utstyr og redskaper, inngår også i den praktiske undervisning.

Praktiske forsøk er en viktig del av opplæringen. Den tar sikte på å øke elevenes forståelse av både den teoretiske og praktiske undervisning, samtidig som elevene får innblikk i forsøksmetodikk. Det vil bl. a. bli foretatt spesielle forsøk for å vise elevene betydningen av riktig og forskriftsmessig

renhold og desinfeksjon under produksjonen. En del av de praktiske forsøk vil bli utført på skolens laboratorium.

Den teoretiske undervisning er nøye knyttet til den praktiske opplæring, og omfatter praktisk regning, norsk, fysikk, kjemi, ernæringslære, fiskeribiologi, mikrobiologi og skadedyr innen fiskerinæringen, yrkeslære, produksjonskontroll, kalkulasjon, markeder og markedskrav, bryggekontorarbeid, førstehjelp, brannvern og bedriftsvern, arbeidernes rettigheter og forpliktelser på arbeidsplassen.

Som tillegg til skoleplanen er det for dette kurs, for de som ønsker det, utarbeidet spesifisert pensum for de enkelte teorifag.

B. 4 måneders kurs.

Kurset er et spesialkurs i tilvirkning av frosne, ferske og saltede fiskevarer, og er særlig beregnet på tilårskomne elever,

som har forholdsvis lang praksis fra arbeid med foredling av fisk og fiskeprodukter.

På kurset tas opp inntil 15 elever.

Fordelingen av undervisningstiden på kurset blir omlag slik:

Praktisk undervisning, praktiske forsøk og bedriftsbesøk	75 %
Teoretisk undervisning	25 %

Under den praktiske opplæring undervises det i produksjon av fersk iset fisk og fersk filet, frossen fisk og fiskevarer, ferske og frosne reker og fullsaltet fisk. Pensumet innen de enkelte disipliner er omtrent det samme som ved det 1-årige kurs.

Produksjonskontroll, spesielt i forbindelse med tilvirkning av frosne varer, blir også gjennomgått.

Det blir videre lagt inn en del praktiske forsøk i forbindelse med opplæringen.

Den teoretiske undervisning blir særlig konsentrert om ferske, frosne og saltede fiskevarer. Dette bevirker at pensumet, både i hovedfaget og støttefagene, likeså antall teorifag blir en del mindre enn på det 1-årige kurs.

Teoriundervisningen omfatter følgende fag:

Praktisk regning, kjemi, fysikk, fiskeribiologi, mikrobiologi, ernæringslære, yrkeslære, produksjonskontroll og bryggekontorarbeid.

Også for dette kurs er det utarbeidet et spesielt tillegg til skoleplanen, som viser pensumet i de enkelte teorifag.

2. *Linjen i tran, fiskeoljer og førstoffer.*

Undervisningen varer i 10 måneder, svarende til 38 effektive undervisningsuker. Det tas opp inntil 5 elever. På kurset utdanner en produksjonsfolk for tran-, fiskeolje- og førstofferindustrien.

Den prosentvise fordelingen av undervisningen på dette kurs blir omlag slik:

Praktisk undervisning, praktiske forsøk
og bedriftsbesøk . . . . . 55 %
Teoretisk undervisning og driftskontroll 45 %

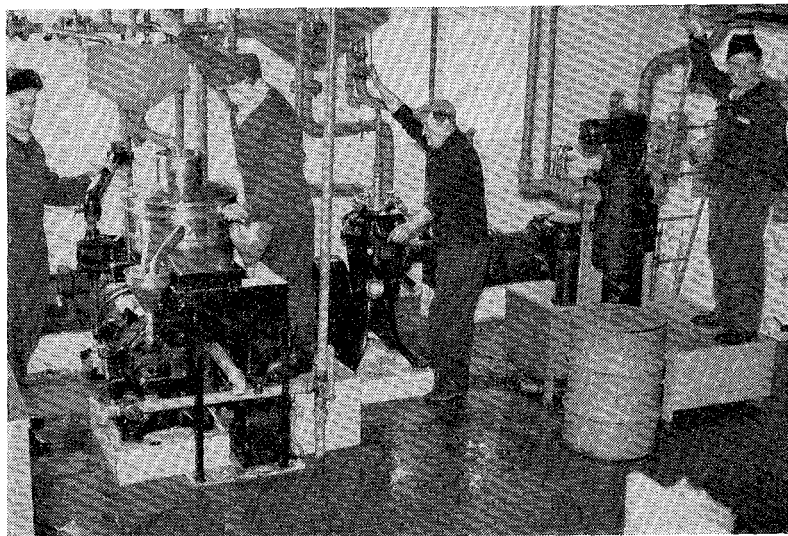
Den praktiske opplæring skal foregå ved skolens trananlegg, og ved sildoljefabrikk i Honningsvåg eller Vadsø.

Under den praktiske undervisning gis det instruksjon og opplæring i mottak, behandling og bedømmelse av råstoff. Tilvirkning av tran og fiskeoljer. Tilvirkning av førstoffer av feit og mager fisk.

I den praktiske opplæring inngår også kjøring og pass av Titan og Laval separatoranlegg, koke-, presse-, tørke- og inndampningsanlegg for førstoffer. Elevene skal videre delta i vedlikehold og oppussing av produksjonsutstyr og maskiner.

Under de praktiske forsøk inngår utbyttmålinger, lagringsforsøk med lever og tran, harskningsforsøk med tran, lagringsforsøk med fiskemel, likeså forsøk som tar sikte på å vise betydningen av desinfeksjon og renhold på anlegg.

Driftskontroll utgjør en vesentlig del av den teoretiske

undervisning. Her gis det både teoretisk innføring og praktiske øvinger i vanlige fabrikanalyser, som utføres under produksjon av tran, sildolje og førstoffer.

Av pensumet i driftskontroll kan nevnes:

Vannbestemmelse i mel.

Fettbestemmelse i sild og mel.

Ammoniakkbestemmelse i limvann.

Bestemmelse av nitrit i sildemel.

Under opplæringen legges det stor vekt på driftskontrollens økonomiske betydning.

De øvrige teoretiske fag omfatter:

Praktisk regning, norsk, fysikk, kjemi, ernæringslære, fiskeribiologi, mikrobiologi, yrkeslære, kalkulasjon, markeder og markedskrav, førstehjelp, brannvern og bedriftsvern, arbeidernes forpliktelser og rettigheter på arbeidsplassen.

Også for denne linje har den teoretiske undervisning som hovedoppgave å gi elevene det riktige grunnlag for å forstå det arbeid de får opplæring i. Dette gjelder både analysearbeider, produksjonsprosesser og maskiner og utstyr.

For linjen i tran, fiskeoljer og førstoffer er det utarbeidet et tillegg til skoleplanen, som viser pensumet i de enkelte teorifag.

3. *Linjen for arbeidsledere.*

Undervisningen varer i 6 måneder, svarende til 24 effektive undervisningsuker. På kurset tar en sikte på å utdanne arbeidsledere (mellombefal), spesielt for fisketilvirkningssektoren.

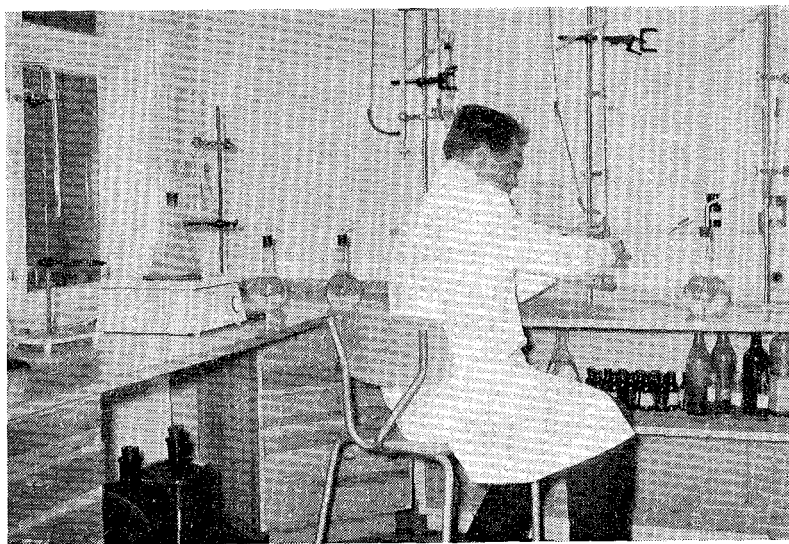
Forutsetningen er at de som blir tatt opp på dette kurs, har en god faglig bakgrunn og erfaring i foredling av fisk og fiskeprodukter.

Kursets primære oppgave er å gi undervisning i de såkalte arbeidslederfagene. Denne undervisning utgjør nærmere 40 %

av den samlede undervisningstid. Kurset har også som formål å gi elevene et bredere grunnlag i norsk og regning, likeså en videreføring av yrkeslæren, produksjons- og driftskontroll. På kurset blir det videre undervist i maskintegning, planlegging av vedlikeholdsarbeid, økonomisk geografi og markedsføre, samfunnsføre, spesielt kalkyleopplegg for fiskeforedlingsanlegg og enklere analyser av driftsoversikter.

Den vesentligste del av undervisningen på arbeidslederlinjen foregår ved forelesninger, gruppearbeid, praktiske prøver som utføres på fiskeforedlingsanlegget, og analysearbeid på skolens driftslaboratorium.

For alle fag som det undervises i på denne linje, er det utarbeidet et tillegg til skoleplanen som viser pensumet i de enkelte fag.

Vilkår under skoletiden.

(Gjelder for alle linjer).

Statens Lærebruk er en statsskole og hører administrativt inn under Fiskeridirektøren, Bergen. Skolen står under tilsyn av et råd som er nevnt opp av Fiskeridepartementet. Alle søkere til skolen står likt, uten hensyn til hvor de bor i landet.

Elevene på de ordinære kurs innkvarteres på skolens internat. De får fri undervisning, fri kost og losji, likeså billettutgiftene til og fra skolen dekket.

Elevene må selv stelle og holde orden på rommene. Skolen holder sengklær og håndklær. Elevene må ha med seg gode arbeidsklær og godt fottøy. Elevene må for egen regning kjøpe skolebøker og annet skolemateriell.

Elevene, lærerne og internatbetjeningen står i hele skoletiden under tilsyn av lege.

All undervisning er obligatorisk. Elevene må rette seg etter de ordensregler som er fastsatt for skolen. Det er ikke tillatt å være borte fra skolen eller fra timene uten samtykke fra styreren. Under den praktiske undervisning plikter elevene også å delta i alt forefallende arbeid med foredlingen.

Dersom en elev blir utvist eller forlater skolen uten godkjent grunn, kan rådet kreve at han skal betale for oppholdet i den tid han har vært ved skolen.

Skolen dekker ikke utgiftene til elevenes reiser i juleferien og påskeferien.

Skolen har fagbibliotek hvor elevene kan låne fagbøker og tidsskrifter.

Elevene på de ekstraordinære kurs får fri undervisning. Hvordan de øvrige utgifter skal dekkes, avgjøres for hvert enkelt kurs.

Elevene danner elevlag og velger sin tillitsmann som skal representere elevene overfor skolen.

Elevene må selv sørge for å være syketrygdet i skoletiden.

Elevene på de ordinære kurs, og ekstraordinære kurs, som har en varighet over 4 måneder kan søke økonomisk støtte til familieunderhold og skolemateriell gjennom Lånekassen for studerende ungdom. Søknad fremmes gjennom Statens Lærebruk.

Fiskeridirektoratets Småskrifter

Nr. 1 — 1964

Utgitt av

FISKERIDIREKTØREN

A.S JOHN GRIEGS BOKTRYKKERI

BERGEN 1964